

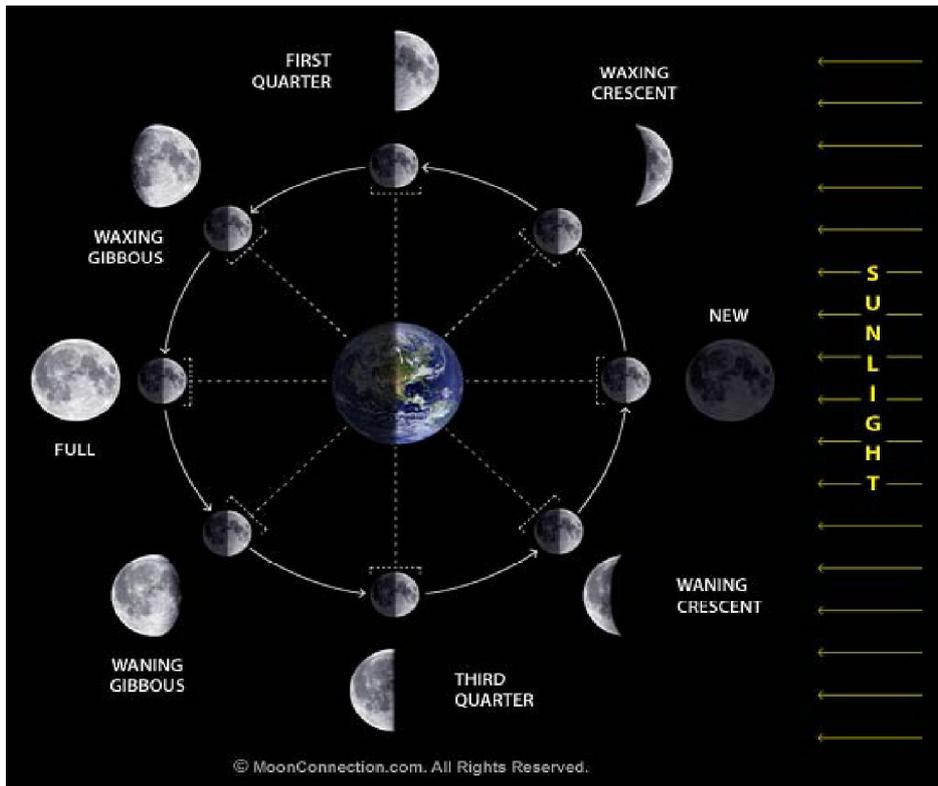
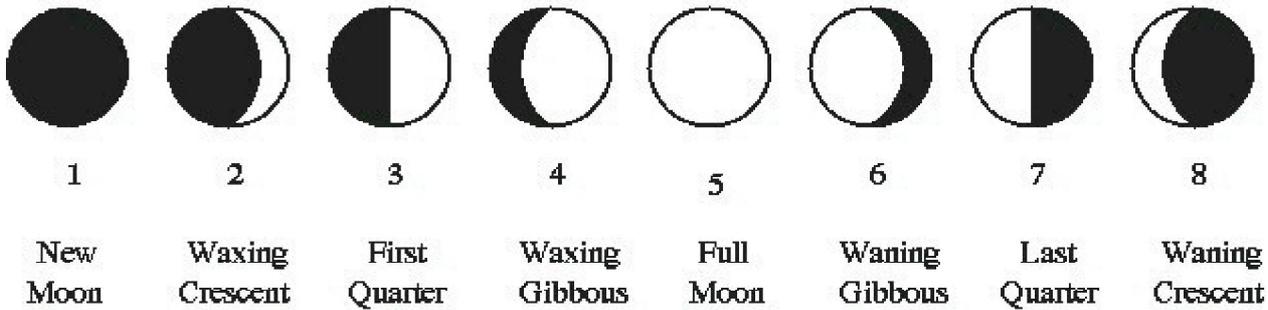
יום טוב שני

מכללת מבשרת ירושלים

A] ROSH CHODESH AND THE LUNAR CYCLE

1. ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמור: החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה:

שמות יב:א-ב

The moon orbits around the earth, each orbit being what we call a month. Initially, the moon is totally invisible from earth, being between the earth and the sun. As the moon moves around its orbit, more of it becomes visible to us (waxing) until 'full moon', when the moon is positioned 'behind' the earth so that the sun is fully shining on it. The moon then moves further around and the part visible to us shrinks (waning) until it is totally invisible and the cycle begins again. The halachic month begins at the moment that the tiny sliver of the moon first becomes visible at the start of each cycle. This 'rebirth' of the moon is called the 'molad'.

2. אמר להם רבן גמליאל: כך מקובלני מבית אבי אבא: אין חדושה של לבנה פחותה מעשרים ותשעה יום ומחצה ושני שלישי שעה ושבעים ושלושה חלקים

ראש השנה כה.

• Chazal divided each hour into 1080 parts. On that basis, they calculated the length of one lunar orbit as **29.53059 days**. (Modern science calculates the average synodic month as **29.530588 days!**) So each new month should begin approximately 29½ days after the last.

3. עד חֲדָשׁ יָמִים עַד אֲשֶׁר יֵצֵא מֵאֶפְרָכְכֶם וְהָיָה לָכֶם לָזָרָא יַעֲן כִּי מֵאֶסְתֶּם אֶת ה' אֲשֶׁר בְּקֶרְבְּכֶם וּתְבֹכּוּ לְפָנָיו לֵאמֹר לָמָּה זֶה יֵצְאֵנוּ מִמִּצְרַיִם

במדבר יא:כ

• The molad occurs in the middle of a day. Why do we not start the new month in the middle of a day?

4. מצות עשה מן התורה על בית דין שיחשבו וידעו אם יראה הירח או לא יראה, ושידרשו את העדים עד שיקדשו את החדש, וישלחו ויודיעו את שאר העם באיזה יום הוא ראש חדש כדי שידעו באיזה יום הן המועדות ...

רמב"ם הלכות קידוש החודש פרק א הלכה ז

• What are the 4 obligations of the Sanhedrin in relation to the fixing of Rosh Chodesh?

5. בית דין מחשבין בדרכים שהאצטגנינין מחשבין בהם ויודעין הלבנה כשתראה בחדש זה אם תהיה בצפון השמש או בדרומה ואם תהיה רחבה או קצרה ולהיכן יהיו ראשי קרניה נוטין, וכשיבאו העדים להעיד בודקין אותם כיצד ראייתם אותה ... אם נמצאו דבריהם מכוונין למה שנודע בחשבון מקבלין אותם ואם לא נמצאו דבריהם מכוונין אין מקבלין אותם

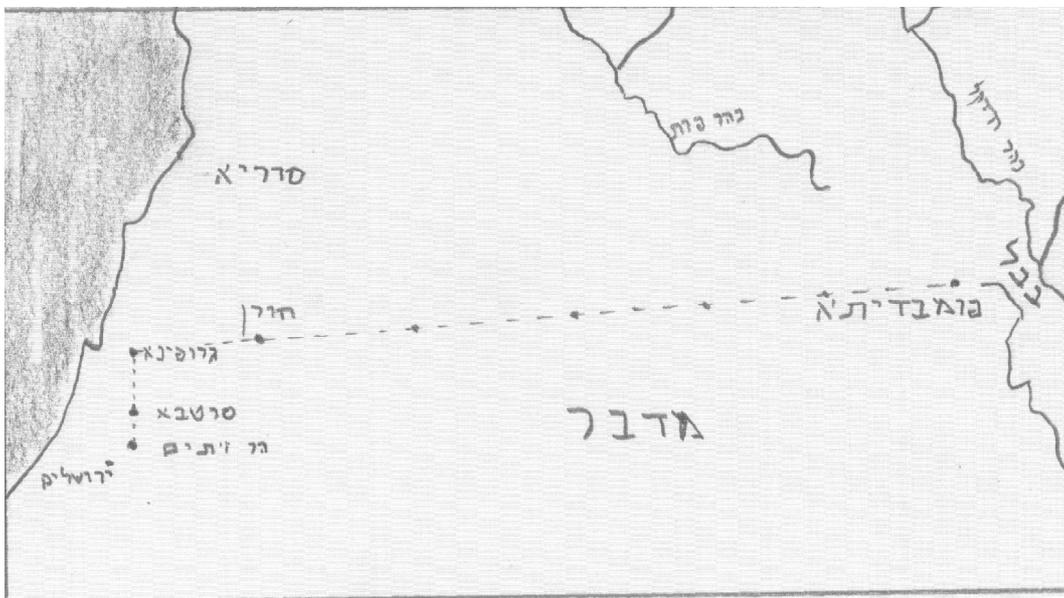
רמב"ם הלכות קידוש החודש פרק ב הלכה ד

• What would happen in the absence of witness testimony?

(i) Period 1 - Beacons

6. בראשונה היו משיאין משואות¹ (רשי - וזית דין לא היו משיאין משואות אלא צדש שנתקדש ציוס שלשים, כדאמרינן בפירקין, וכשלא היו משיאין לערב של יום שלשים - הכל יודעין שכחדש מעובר)

ראש השנה כב

7. מודין חכמים לרבי יודה בשני ימים טובים של ראש השנה שהן מתקנת נביאים הראשונים תלמוד ירושלמי עירובין ג"ט (דף כא טור ג)

8. מימות עזרא ואילך לא מצינו אלול מעובר ביצה ו.

1. For more discussion on the exact route of the light beacons see - http://www.herzog.ac.il/tvunot/fulltext/al-atar3_moshe-yosi.pdf
 rev To download more source sheets and audio shiurim go to www.rabbimanning.com

9. כמו כן ניסן לא מצינו אדר מעובר

שו"ת אבני נזר חלק או"ח סימן שצה ד"ה יט עוד

- What does this say about the 1/2 day status of Rosh Hashana, Pesach and Succot at that time, even without the beacons?

(ii) Period 2 - Messengers

10. בראשונה כשהיו בית דין מקדשין את החדש היו משיאין משואות בראשי ההרים כדי שידעו הרחוקים, משקלקלו [הכותים] (המינים)² שהיו משיאין משואות כדי להטעות את העם התקינו שיהו שלוחים יוצאין ומודיעין לרבים, ושלוחים אלו אינן מחללין את יום טוב ואין צריך לומר שבת שאין מחללין את השבת לקיימו אלא לקדשו בלבד

רמב"ם הלכות קידוש החדש פרק ג הלכה ח

- Note that in Nissan and Tishrei there were only around 11 days to inform the people before the start of Pesach/Succot (less days in Tishrei than in Nissan).
- When did this switch to messengers take place? The Yerushalmi says that R. Yehuda HaNasi abolished the beacons in the late 2C.

11. מי ביטל את המשואות? רבי ביטל את המשואות

תלמוד ירושלמי (ונציה) מסכת ראש השנה פרק ב דף נח טור א/ה"א

12. כל מקום שהיו השלוחין מגיעין היו עושין את המועדות יום טוב אחד ככתוב בתורה, ומקומות הרחוקים שאין השלוחים מגיעין אליהם היו עושין שני ימים מפני הספק לפי שאינם יודעים יום שקבעו בו בית דין ראש חדש איזה יום הוא

רמב"ם הלכות קידוש החדש פרק ג הלכה יא

- Note sources 8 and 9 above - even where the second day was kept as a safek, the presumption was that the first day was the true Yom Tov min haTorah. So was there ever a 'real' safek?

13. אין עשיית יום טוב אחד תלוייה בקריבת המקום, כיצד אם יהיה מקום בינו ובין ירושלים מהלך חמשה ימים או פחות שבדאי אפשר שיגיעו להן שלוחין, אין אומרין שאנשי מקום זה עושין יום טוב אחד, שמי יאמר לנו שהיו השלוחים יוצאין למקום זה, שמה לא היו השלוחים יוצאין למקום זה מפני שלא היו שם ישראל ואחר שחזרו לקבוע על החשבון ישבו שם ישראלים שהן חייבין לעשות שני ימים, או מפני שהיה חירום בדרך כדרך שהיה בין יהודה וגליל בימי חכמי משנה, או מפני שהיו הגוים מונעין את השלוחין לעבור ביניהן.

רמב"ם הלכות קידוש החדש פרק ה הלכה ט

- Nevertheless some hold that when the new moon was announced by messenger, there were places even in Eretz Yisrael that had to keep YT2 since the messengers did not reach them³.

14. מכריז רבי יוחנן: כל היכא דמטו שלוחי ניסן ולא מטו שלוחי תשרי - ליעבדו תרי יומי, גזירה ניסן אטו תשרי

ראש השנה כא.

- Why was it that the messengers sometimes reached more places in Nissan than in Tishrei?
- Why should there ever be a YT2 on Shavuot?

15. אמר שמואל: יכולנא לתקוני לכולה גולה

ראש השנה כ:

16. אמר ליה רב ספרא לרבי אבא: כגון אנן; דידיעין בקביעא דירחא ביישוב לא עבידנא - מפני שינוי המחלוקת. במדבר מאי - אמר ליה, הכי אמר רב אמאי: ביישוב - אסור, במדבר - מותר

פסחים נא.

2. Some mefarshim explain this intervention by the 'heretics' as part of the strategy of the Beitusim to ensure Pesach fell on Shabbat so that the Omer would be brought on a Sunday. (ממחרת השבת')

3. See also note 24 below

17. אתמר, שני ימים טובים של גליות, רב אמר: נולדה בזה מותרת בזה, ורב אסי אמר: נולדה בזה אסורה בזה. אמר רבי זירא: כותיה דרב אסי מסתברא, דהאידינא ידעינן בקביעא דירחא וקא עבדינן תרי יומי. אמר אביי: כותיה דרב מסתברא. דתנן: בראשונה היו משיאין משואות, משקלקלו הכותים התקינו שיהו שלוחין יוצאין. ואילו בטלו כותים עבדינן חד יומא, והיכא דמטו שלוחין עבדינן חד יומא

ביצה ד:

- It seems clear that at this stage in the historical development some individual Chachamim were keeping one day based on their own calculations (although not in a Jewish community where this could lead to machloket).

Shmuel was a 1st generation Amora in Bavel - c. 220 CE

Rav Safra, R' Abba, R' Zeira and Abaye were 3rd generation Amoraim - c.330 CE

18. קים לן בקביעא דירחא - על ידי השבון שמשבין תולדתו אנו למדים אס נראה ציום שלשים אס לאו. ועבדינן תרי יומי - אלמא: חק קצוע הוא מתקנת חכמים על ישראל הרחוקים לעשותן, ואפילו בלא ספק, הלכך כחד יומא אריכא שויכו. כותיה דרב מסתברא - שאינו חק אלא מדאגת הספק החמירוס עליהם הגליות. ועבדי חד יומא - ככל דוכתא, והאידינא נמי, היכא דמטו שלוחין קודם יום טוב - עבדי חד יומא, שמע מינה: לא קצועם עליהם בתקנה לדורות.

רש"י שם

- Rashi learns that the machloket between R' Zeira and Abaye was whether there was yet at their time (early 4C) a takana to keep a fixed YT2, even if there was no safek. R' Zeira understands that there WAS such a takana. Abaye (apparently) understands that there was not.

(iii) Period 3 - A fixed decree of second day Yom Tov

19. והשתא דידיעין בקביעא דירחא מאי טעמא עבדינן תרי יומי? - משום דשלחו מתם: הזהירו במנהג אבותיכם בידיכם, זמנין דגזרו שמדא ואתי לאקלולי

ביצה ד:

- These words follow immediately after the Gemara in source 17. Are they a continuation of Abaye's shitta, giving the reason why he holds that there was YT2, even though there was effectively no doubt for many people in his time?

20. דגזרי המלכות גזרה - שלא יתעסקו בתורה, וישתכח סוד העיבור מכס ותעזדו נמי חד יומא ואתי לקלולי ולעשות חסר מלא ומלא חסר, ותאכלו חמץ בפסח

- YT2 is binding even when we know the exact times for the new moon.

21. דהאידינא בקיאי בקביעא דירחא - לשון רש"י הוא אורך שלא לזורך לכאורה שכי' וז"ל ע"י השבון שמשבין תולדתו אנו למדי' אס נראה ציום שלשי' אס לאו עכ"ל. ולע"ג לכאורה הא ר"ז כבר אמר 'אנו בקיאי' ועבדי' תרי יומי וכו' ואפ"ה אמר אביי כותי' דרב מסתברא. ע"כ הנלע"ד דזיקיאי בקביעא דר"ז אינינו כי האי דשלחו מתם עיין תי"ט פ"ד דסוכה משנה ג' ד"ה ושאר וכו'. דבימי ר"ז אטפ"י שקדשו צ"ד סמוכי' צ"א"י ושלחו שלוחי' לגולה מ"מ כבר בימים ההם רבו יודעי העתים עפ"י השבון אלטגנינות שסמכו עליו גם הסנהדרין כמ"ש רמב"ם בהלכות קדוש החודש. וכבר נתפזרו ת"ח צעו"ה ונתפזרו יודעי העתים בכל אתר ואתר ונהי מ"מ אסור לקצוע מועדי' עפ"י החשבון ההוא כ"א עפ"י קביעת צ"ד עפ"י עדים ... מ"מ כיון דרובא ורובא דרובא אינם נוטים ימין ושמאל מהשבון הי' בני הגולה יכולים לסמוך על הרוב. הי"ג האי רובא עדיק עפי ואפ"ה עבדי תרי יומא והיינו דר"ז האידינא בקיאי' ועבדי' תרי יומי. והיינו לשון רש"י ע"י השבון שאנו מחשבין תולדתו אנו למדים אס נראה ציום שלשים אס לא וכוונתו כנ"ל. ואת זה דחה אביי כותי' דרב מסתברא. אך האידינא דזיקיאי' ושלחו מתם הזכרו מילתא אחריתי' הוא. אחר שצא הלל הנשיא האחרון וסייעתו בצוף ימי האמוראים וקצע לנו לוח המועדות עד סוף ימות עולם. וקידש כל המועדת צ"ד הגדול שצזמנו וכו' הרז"ה בשמעתין שמעתה נעשה כל העולם כבית הועד ואין שום צ"ד צעולם שמקדשי' החודש ושלוחי' שלוחי' ולא נשאר שום ספק אפי' מיעוטא ליכא. ואפ"ה שלחו מתם.

חתם סופר ביצה ד:

The Chatam Sofer learns that the continuing words of the Gemara 'השתא דידיעין בקביעא שלחו מתם' are not part of the statement of Abaye but rather a NEW question, asked by the stam of the Gemara, concerning the period after the establishment of the fixed calendar.

22. הרי עמד הלל הזקן הנשיא אחרון שהיה בישראל בנו של רבי יהודה נשיאה בן בנו של רבינו הקדוש, כשראה הסמיכות מתמעטות ושלא יהא לישראל ב"ד בקדוש החדש עמד ועיבר כל השנים ע"פ חשבון וקידש כל החדשים וכל המועדות, כי מפני הדחק רשאי לקבעם קודם זמנם ... וגם שלא על פי ראייה, וזכור אותו האיש לטוב שאלמלא הוא בטלו מועדות וראשי חדשים מישראל ...

חיזושי הריטב"א ראש השנה יח.

• According to one well-known Rabbinic tradition (originating with Rav Hai Gaon in the 11C) the fixed calendar we have today was instituted in 358 CE by Hillel, the last Nasi. However this is NOT the only Rabbinic tradition and it is not clear precisely when the calendar emerged.⁴ It is possible that the 4C Amoraim mentioned above were in fact working with some form of fixed calendar.⁵

23. נמצא שכולנו יודעין עכשיו קביעה דירחא ממש, ועל זה שאלו בביצה פרק קמא אמאי עבדין תרי יומי והשיבו משום דשלחו מתם הזהרו במנהג אבותיכם בידיכם דימנין דגזרי שמדא ואתו לאקלקולי, כלומר שמא יאבד החשבון שנתן הלל בידינו ואתינן לקלקולי

חיזושי הריטב"א ראש השנה יח.

24. שלחו מתם - רבי יוסי בר חנינא והא' שלחו מתם לדברי רבי יוסי בר חנינא! - אלא איפוך: שלחו מתם - רבי אלעזר

סנהדרין י:

• The expression 'שלחו מתם' is always attributed to R' Elazar (ben Pedat) who was a second generation Amora - student of R' Yochanan - and lived in Eretz Yisrael in the late 3C. As such, it seems that the statement to follow מנהג אבותינו which came from Eretz Yisrael in the 3C was later applied by Chazal in the Gemara (5C) to the need to keep YT2.⁶

B] THE RABBINIC MITZVAH OF YT2 - TAKANA OR MINHAG?

It is thus clear that YT2 was permanently instituted by Chazal EVEN AFTER THERE WAS A FIXED CALENDAR AND THUS NO DOUBT AS TO THE DAYS. What is the status of that Rabbinic mitzvah - takana or minhag?

B1] TAKANA

25. אבל מ"מ ראייתו איני מכיר וכי מפני שהוזכר שם 'מנהג' מביא אותה ראייה לכאן? והלא שם עיקר תקנה היא דאמרינן שלחו מתם הזהרו במנהג אבותיכם זימנין דגזרו גזירה ואתי לאיקלקולי דמשמע שתקנה קבועה אמרו כאן שינהגו כמנהג אבותיהם מפני חשש קלקול מ"מ תקנה קבועה היתה לאותם שכבר נהגו שינהגו כן אפילו לאחר דידיעי בקבועה דירחא

ר'ן סוכה (דפי הריף כב.) ד'ה איתמר

26. לפיכך אע"פ שקבע לנו המועדות לא התיר לנו לעשות יום אחד אלא שנהיה נוהגין כבתחלה ונהיה בעיקר המעשה כאילו אין לנו יודעין כלום ומברכין בו ומקדשין בו כמו שהוא ספק בידינו

חיזושי הריטב"א ראש השנה יח.

B2] MINHAG

27. ודכוותיה אשכחן דמצרכין אשני ימים טובים של גליות ואינו אלא מנהג בעלמא

תוספות מסכת סוכה דף מד עמוד ב

28. כל הדברים האלו שאמרנו היו בזמן שהיו בית דין של ארץ ישראל מקדשין על פי הראיה והיו בני הגליות עושין שני ימים כדי להסתלק מן הספק לפי שלא היו יודעין יום שקדשו בו בני ארץ ישראל, אבל היום שבני ארץ ישראל סומכין על החשבון ומקדשין עליו אין יום טוב שני להסתלק מן הספק אלא מנהג בלבד.

רמב"ם הלכות יום טוב פרק ו הלכה יד

• What does minhag mean here?

4. A good resource is Sacha Stern's book - *Calendar and Community*, 2001, OUP, chapter 4 and in particular section 4.2.3, pp170 ff

5. Unlike Rashi's reading in source 18

6. It seems from wording of the statement 'משום דשלחו מתם: הזהרו במנהג אבותיכם בידיכם, זימנין דגזרו שמדא ואתי לאקלקולי' that it comes in two parts. Perhaps the first part (in Hebrew) came from R' Elazar b. Pedat in E.Y. The second part (in Aramaic, starting '... זימנין') could be the application of this by Chazal to YT2

29. ה בזמן הזה שאין שם סנהדרין ובית דין של ארץ ישראל קובעין על חשבון זה, היה מן הדין שיהיו בכל המקומות עושין יום טוב אחד בלבד אפילו המקומות הרחוקות שבחוצה לארץ כמו בני ארץ ישראל, שהכל על חשבון אחד סומכין וקובעין, אבל תקנת חכמים היא שיזהרו במנהג אבותיהם שבידיהם. ו לפיכך כל מקום שלא היו שלוחי תשרי מגיעין אליו כשהיו השלוחין יוצאין, יעשו שני ימים ואפילו בזמן הזה כמו שהיו עושין בזמן שבני ארץ ישראל קובעין על הראייה, ובני ארץ ישראל בזמן הזה עושין יום אחד כמנהגן שמעולם לא עשו שני ימים, נמצא יום טוב שני שאנו עושין בגליות בזמן הזה מדברי סופרים שתקנו דבר זה

רמב"ם הלכות קידוש החודש פרק ה הלכה ה,ו

- According to the Rambam, is YT2 a minhag or a takana?

30. **ב** כל מי שאינו עושה כהוראתן עובר בלא תעשה שנאמר לא תסור מכל הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל אחד דברים שלמדו אותן מפי השמועה והם תורה שבעל פה, ואחד דברים שלמדו מפי דעתם באחת מן המדות שהתורה נדרשת בהן ונראה בעיניהם שדבר זה כך הוא, ואחד דברים שעשאו סייג לתורה ולפי מה שהשעה צריכה והן הגזרות והתקנות והמנהגות. כל אחד ואחד מאלו השלשה דברים מצות עשה לשמוע להן, והעובר על כל אחד מהן עובר בלא תעשה. הרי הוא אומר: על פי התורה אשר ירווך - אלו התקנות והגזירות והמנהגות שיוורו בהם לרבים כדי לחזק הדת ולתקן העולם. ועל המשפט אשר יאמרו - אלו דברים שילמדו אותן מן הדין באחת מן המדות שהתורה נדרשת בהן. מכל הדבר אשר יגידו לך - זו הקבלה שקבלו איש מפי איש.

רמב"ם הלכות ממרים פרק א הלכה ב

Note that a 'minhag' instituted by Chazal has exactly the same status as a regular rabbinic law (which according to Rambam effectively carries with it two Torah mitzvot!) Note also that Chazal cancelled the Torah mitzvah of tefillin due to YT2 and created berachot with Shem Hashem for YT2!

31. יום טוב שני אף על פי שהוא מדברי סופרים כל דבר שאסור בראשון אסור בשני, וכל המחלל יום טוב שני ... בין בדבר שהוא משום שבות בין במלאכה בין שיצא חוץ לתחום מכין אותו מכת מרדות או מנדין אותו

רמב"ם הלכות יום טוב פרק א הלכה כב

Possible implications of whether a rabbinic law is a 'takana' or a 'minhag':-

1. The reasons for making berachot on the mitzvah (we would not normally have a beracha on a minhag)
2. Whether a brit milah NOT on the 8th day would override YT2 (minhag - yes; takana - no)
3. Chutznikim keeping YT2 in Israel (minhag - yes; takana - no)?

C] THE HALACHIC PARAMETERS OF MINHAG

32. משנה. מקום שנהגו לעשות מלאכה בערבי פסחים עד חצות - עושין, מקום שנהגו שלא לעשות - אין עושין. ההולך ממקום שעושין למקום שאין עושין, או ממקום שאין עושין למקום שעושין - נותנין עליו חומרי מקום שיצא משם, וחומרי מקום שהלך לשם. ואל ישנה אדם מפני המחלוקת.

פסחים נ.

33. כי אתא רבה בר בר חנה אכל דאייתרא. עול לגביה רב עורא סבא ורבה בריה דרב הונא, כיון דחזינהו - כסייה מינייהו ... ורבה בר בר חנה לית ליה הא דתנן נותנין עליו חומרי המקום שיצא משם וחומרי המקום שהלך לשם! רב אשי אמר...הני מילי - היכא דאין דעתו לחזור, ורבה בר בר חנה דעתו לחזור הוה

פסחים נא.

Summary:

- (i) A person must observe the customs of the place that he generally lives.
- (ii) If he goes away temporarily, he must stick with his original customs, but if these are lenient he may only do so in private, so as not to cause argument. In public, he must be strict together with the locals.
- (iii) If he goes away permanently he must immediately keep the customs of the new place

34. בני ארץ ישראל שבאו לחוצה לארץ, אסורים לעשות מלאכה ביום טוב שני ביישוב, אפילו דעתו לחזור

שולחן ערוך אורח חיים סימן תצו סעיף ג

D] YT2 FOR VISITORS TO ISRAEL**D1] WHAT HAPPENED IN THE TIME OF THE BEIT HAMIKDASH?**

• In the time of the Beit HaMikdash it seems that everyone visiting Y-m kept 1 day, even if they were from Chu'l⁸. There is certainly no indication from the Gemara that there was a concept of YT2 in the Mikdash.⁹ This was of course before the takana/minhag of YT2 was established.

• There is no explicit discussion in the Rishonim dealing with the specific issue of what a visiting chutznik should do about YT2 in Israel (although they do discuss the opposite case of a ben E.Y. visiting chu'l for Chag).

D2] CHUTZNIKIM SHOULD KEEP 2 DAYS IN ISRAEL¹⁰

<p>35. כן מי שבא מח"ל לא"י ודעתו לחזו' הוי בכלל בני ח"ל נינהו וכן מעשים בכל יום בכל שנה ושנה עולים לשלש רגלים מח"ל לארץ ועושים יום שני של גליות כתקונו וכמשפטיו בח"ל.</p>	<p>שו"ת אבקת ריכל¹¹ סימן כו</p>
---	--

<p>36. ובן חו"ל שבא לא"י אם דעתו לחזור למקומו צריך לעשות שני ימים יו"ט ומ"מ תפלת יו"ט צריך להתפלל בביתו בצנעא אכן אם דעתו שלא לחזור למקומו לעולם יתנהג כבני א"י וכמו שמבואר לעיל בסימן תס"ח עי"ש במ"ב ובה"ל.</p>	<p>משנה ברורה סימן תצו ס"ק יג</p>
--	-----------------------------------

• Why does the MB ban public minyanim in Israel for those keeping YT2?

This is the majority psak and represents the position of most of the senior poskim of this and the previous generation:-

- Birkei Yosef 496:7 - Rav Chaim David Azulai (Chida), 18C Israel
- Rav Yaakov Emden - Shut Ya'avetz 2:168
- Sha'arei Teshuva: 496:2
- Mishna Berura (see above)
- Chazon Ish
- Rav Moshe Feinstein (O.C. 4:101)
- Minchat Yitzchak (4:1-4)
- Rav Shlomo Zalman Auerbach (Shu't Minchat Shlomo 1:19)
- Rav Yosef Shalom Elyashiv
- Rav Bentzion Abba Shaul
- Rav Chaim Pinchas Sheinberg
- Rav Eliezer Melamed¹²

8. Rav Yechiel M. Tukatchinsky, *Ir Hakodesh V'hamikdash* 3:19

9. There is a suggestion by the Sdeh Chemed that Isru Chag originated as a quasi-holiday in Eretz Yisrael to mirror YT2 in chu'l - see Pitchei Teshuva (Rabinowitz) 429:3

10. For a good summary of the halachic positions see *Yom Tov Sheni Kehilchata*, R' Yerachmiel Fried, 1998 ('YTSK') pp 106-110 and footnotes

11. Rav Yosef Karo (1488-1575)

12. One of the senior poskim in the Religious Zionist community in Israel, and author of the Pninei Halacha sefarim

D3] CHUTZNIKIM SHOULD KEEP 1 DAY IN ISRAEL

37.

שהרי כשהולכים לא"י אין נוהגין בה בליל, וגם בני א"י כשבאים לחו"ל אינן מחמירים, אלא עיקר הדבר מפני מנהג אבותיהם שהיו נוהגין בזמן הראיה לעשות שני ימים מפני הספק, ואז ודאי אלו היו באים בני א"י לחו"ל ודאי היו עושים גם הם שני ימים מפני הספק, ומסתמא גם בני חו"ל שהיו הולכים לא"י בשלש רגלים לא היו עושים אלא יום אחד, שלא שמענו מעולם על גלויות ישראל שהיו עולים לרגל שהיו עושין שני ימי טובים, ותרע מרתנן בפ"ק דתעניות (דף י) אימתי שואלים את הגשמים בו' במרחשון מ"ו יום אחד התג שיגיע אחרון שבישראל לנהר פרת, ואם איתא י"ד הוה, ותנן נמי באלו מציאות (כ"מ דף כה) ואחר רגל האחרון ו' ימים שיפך לביתו ג' ויחזור ג' ויכריז יום א'. א"כ גם עבשו צריכין לנהוג כמו שהיו עושין מתחלה.

¹³תשובה מהמב"ט כתי"י (עץ חיים חוברת ג')

38. שאלת בני ח"ל העולים לא"י דרך ארעי האיך יתנהג בשלש רגלים אם כבני ארץ ישראל או כבני ח"ל:

תשובה: נלע"ד דצריכים הם להתנהג בעניי המועדים כא' מבני א"י התושבים ואין זה בכלל חומרי מקום שיצא משם לא מבעיא בתפלות וברכות וקריאת ס"ת שאינן חומרות בעצם שהרי אם בא להחמיר לברך ולהתפלל תפלת המועדים בזמן שאינו מועד עבירה היא בידו. אלא אפ' במלאכה מותרים הם שאילו היו כל אנשי המקום שיצאו משם כאן בקביעותא פשיטא שאסורים היו לעשות יותר מיום אחד משום בל תוסיף. שהרי הישן בשמיני בסוכה לוקה וכן בפסח ושבעות העושה יום א' מועד יותר מהמצוה עובר על ב"ת. ולא אמרו נותנין עליו חומרי מקום שיצא משם אלא בחומרא שרשאי בני המקום שיצא זה משם לנהוג חומרתם במקום הנוהגין קולא אף אם יקבעו דירתם במקום הלזה

שו"ת חכם צבי¹⁴ סימן קסז

- What is the sevara of the Chacham Tzvi in ruling that everyone must keep 1 day YT in Eretz Yisrael?

39. בני חוץ לארץ שבאו לארץ ישראל אף על פי שדעתן לחזור אין עושין אלא יום אחד כבני ארץ ישראל ויש חולקין

שולחן ערוך הרב¹⁵ אורח חיים סימן תצו סעיף יא

Poskim who follow this psak:

- Many (but not all) Chabad rabbis rule not keep YT2 in Israel, in accordance with this psak of the Alter Rebbe.¹⁶
- It is brought in the Sha'arei Teshuva end of 296:5 (who also quotes the other opinions which oppose it).
- It is supported by Shu't Shoel U'Maishiv (3rd ed 3:28).
- Rav Shmuel Salant of the Old Yishuv supported this position in principle, although ruled in practice that visitors should keep 'a day and a half', in deference others who held this¹⁷. This in-principle position of Rav Shmuel Salant was also apparently followed by other Rabbanim of the Old Yishuv.
- Some quote this as the the position¹⁸ of Rav Kook¹⁹.
- This was apparently a standard psak in the old sefardi communities of E.Y.²⁰

13. R' Moshe de Trani (1505-1585)

14. R' Tzvi Ashkenazi (1656-1718)

15. R' Shneur Zalman of Liadi (1745-1812)

16. Even though the Alter Rebbe brings a 'יש חולקין', in a subsequent version of the Shulchan Aruch HaRav, the position seems clearer - NOT to keep YT2

17. His in-principle position was based on the fact that YT2 is based on a takana to maintain the previous minhag, and the minhag of chutznikim at the time of the Beit HaMikdash was certainly NOT to keep YT2, as we see in the Mabit - above source 37

18. Rav Kook is also quoted as having instructed chutznikim to wear tefillin and daven chol on YT2, BUT not to do melacha and not to eat chametz on 8th day Pesach. This more reflects the 'day and a half' position, which makes sense as it was the position of Rav Shmuel Salant of the Old Yishuv.

19. As reported in a number of places, including by Rav Hershel Schachter, in the name of Rav Neriah - see

http://www.torahweb.org/torah/special/2003/rsch_ytsheini.html

A fascinating story is related by a person who was asked to organize a 2nd Seder in Mandatory Palestine in 1934. The JNF asked the Chief Rabbinate of the British Mandate to organize a 2nd seder in Jerusalem for tourists. He writes: "At first HaRav Kook ztz"l refused, saying that he held according to Chacham Tzvi and others that chag sheni befarhesia is forbidden. He later relented, with one condition - that the orchestra of the Institute of the Blind be invited to accompany the chazan during the seder. In this way his view that the basic halacha is one day would be upheld and the second seder would be held b'shinui showing that in Jerusalem there is really only one day of Yom Tov." - see <http://torahmusings.com/2012/04/second-day-in-israel/comment28>. This story is also related by Rav Chanan Morrison of Mitzpeh Yericho - <http://www.israelnationalnews.com/Articles/Article.aspx/11487#.UjKpYdLdTr> - although he adds that Rav Kook finally consented to the 2nd Seder partly due to the fact that one of his talmidim had been asked by the JNF to run the Seder for a significant fee, and Rav Kook was also concerned for the needs of this talmid.

20. As reported in Yom Sheni Kehilchato p209 - end of n.12 in the name of Rav Abba Shaul (who in practice ruled to keep YT2)

Note that some poskim, whilst not following the Chacham Tzvi lechatchila, are inclined to use this opinion as a 'tziruf' i.e. a further halachic consideration if the case presenting is already a questionable one. These include:-

- Rav Shlomo Zalman Auerbach
- Minchat Yitzchak
- Rav Bentzion Abba Shaul

Rav Eliezer Melamed²¹ asks why we do not go lekulah in this halachic debate since the matter in issue is derabbanan. He answers that the principle of safek derabbanan lekulah will not apply against a minhag to the contrary in specific issue.

D3] MAYBE ISRAELIS SHOULD KEEP 2 DAYS IN ISRAEL !?

40.	ואי לא דמסתפינא הוה אמינא דכל בני א"י צריכינ לנהוג כל ב' י"ט של גלויות דמ"ש אינהו מדין האידנא זיל בתר טעמא דשלחי מתם הזהרו במנהג אבותיכם כו' ואתו לאיקלקולי. והא ודאי שייך גבייהו כדשייך גבן
-----	--

שו"ת שאילת יעבץ²² חלק א סימן קסח

Note that the position of the Rambam²³ (which is rejected by most poskim) is that a community (even in Israel!) may only keep one days if BOTH (a) it is within 10 days journey from Jerusalem; and (b) it was in existence at the time of the Talmud (or is immediately adjacent to such a place²⁴).

D4] CHUTZNIKIM SHOULD KEEP 'A DAY AND A HALF' IN ISRAEL

- Originally proposed by Rav Shmuel Salant in the 19C Old Yishuv.
- Based on the shitta of the Chacham Tzvi. YT2 should be kept as chol - havdala, chol davening, tefillin etc, but no melacha on YT2.
- Rav Soloveitchik explains that the day of YT2 in Israel has no intrinsic kedushat YT, but there are chumrot imposed on the individual due to the halachot of minhag. Note that this sevara may lead to a stricter halacha for Israelis in chu'l for YT2.

This position was favored by the following poskim:

- Rav Yosef Dov Soloveitchik and many of his talmidim.²⁵
- Reported to be the position of Rav Chaim Soloveitchik.²⁶
- Some trace its origins in the Old Yishuv back to the early 19C and R' Yisrael of Shklov.²⁷

D5] CHUTZNIKIM SHOULD KEEP FULL YT2 WITH THE EXTRA CHUMRA OF KEDUSHAT E.Y.

- A full YT2 but with tefillin and also hearing havdala at the end of first day.
- Rav Hershel Schachter reports this as his practice (also sometimes known as "two days and a half"!)

D6] SHAVUOT

The Chatam Sofer (19C Hungary) points out that YT2 on Shavuot should have a stricter halachic status than other YT2s. Since Shavuot falls 50 days after Pesach, there never was any doubt as to the correct day, yet Chazal decreed that YT2 should be kept anyway to bring Shavuot in line with the other chagim. Thus even the minhag status for YT2 was, in the case of Shavuot, also based on 'takana', rather than a 'sfeka deyoma'.

21. http://www.israelnationalnews.com/Articles/Article.aspx/12999#_UjIN2dLdfTo

22. Note that the Ya'avetz (Rav Yaakov Emden) was the son of the Chacham Tzvi!

23. Hilchot Kiddush HaChodesh 5:9-12

24. The Chazon Ish and the Steipler Gaon were reportedly machmir not to do melacha and some issurei derabbanan in Bnei Brak on YT2. The Brisker Rov was machmir not to do any issur deoraita or derebannan on YT2 in the New City of Jerusalem out of concern for the position of the Rambam, even though the halacha is like the Ritva - that in Eretz Yisrael we keep 1 day and in chu'l we keep 2.

25. Although Rav Schachter reports (see above) that Rav Soloveitchik sometimes advised on keeping a full YT2 in Israel. See also Nefesh HoRav pp 84-85.

26. As reported by Rav Moshe Soloveitchik - see Masorah Journal (OU) vol 6 (Kislev 1992) p18.

27. (1770-1839) - one of the talmidim of the Vilna Gaon who immigrated to Eretz Yisrael.

D7] EILAT

The status of Eilat is discussed in the poskim. Many²⁸ rule that one should keep 1 day in line with the rest of Israel. Rav Moshe Sternbuch rules that it is unquestionably chu'l and one must keep YT2 in full. Others²⁹ say that it is a safek. Part of the question may revolve around a separate issue of whether the modern State of Israel imbues land it conquers with halachic kedushat Eretz Yisrael (which is of course a significant hashkafic question too).³⁰

D8] HOW TO CHOSE WHICH POSITION TO FOLLOW

- Ask YOUR Rav (ie to whom you normally ask she'elot); or
- Ask your family's posek; or
- Ask the posek for MMY - Rabbi Lerner
- In the absence of the ability to ask one of the above, follow the majority halachic position for your 'community'.

E] WHEN IS A PERSON 'INTENDING TO RETURN'

The following factors are of importance:-

(1) A person who comes to Israel and fully intends to stay permanently becomes a ben EY immediately - (perhaps even in the middle of YT2!)

(2) Time spent in Israel is not necessarily a deciding factor - someone going back to chu'l in 1 week is clearly a chutznik but someone intending and compelled to return to chul even in 3 years may also be a chutznik. There is a view (of the Aruch Hashulchan) that coming to Israel for 12 months or more will turn a person into a ben EY. Most poskim do not follow this view (see below).

(3) People who retain a clear connection in chu'l which pulls them back - e.g. a chutznik with a UK job on shlichut to Israel and under contract to return to UK in 2 years - will be more likely to be considered a chutznik.

(4) Moving away with family is an important factor.

<p>כתבו האחרונים דמי שעוקר דירתו עם אשתו ובניו ממקום למקום לישא וליתן ולהריוח אע"פ שבשעת עקירתו היה דעתו לחזור למקומו כמי שאין דעתו לחזור דמי דסתמא דמילתא כיון דעקרינהו לאינשי ביתיה כל שמוצא פרנסתו מרווחת באותו מקום שהלך לשם אינו זז משם.</p>	41.
---	-----

משנה ברורה סימן תצו ס"ק יג

The Mishna Berura explains that if a person comes to Israel with his family ie uprooting the family unit from chu'l, then even if they have the intention to return, they are considered to be a bnei EY since they will stay in EY if things work out. Such a person may be told to keep 1 or 1½ days (depending on how inclined the posek is to the Chacham Tzvi).

However a young yeshiva bachur or Sem girl who is still effectively tied to their family but is learning in Israel for a few years will often be considered to be לחזור דעתו and will be told to keep 2 days or 1½ days if there is a real doubt as to their returning to chu'l.

(5) If a person will find parnasa in EY this is a very strong factor to indicate that he is making it his fixed home.

(6) Just because a person owns a home in EY, this does not make them a ben EY unless their main residence is in Israel. Some Poskim hold that if a person owns a home in Israel which they live in for part of the year and lives the rest of the year in chu'l in rented accommodation, this makes them a ben EY when they are in Israel for YT2.

(7) If a person has a fixed minhag to come to Israel for **all 3** chagim every year, some poskim (particularly R, S.Z. Auerbach) hold that they are a ben EY and do not keep YT2 in EY.

28. Former Chief Rabbis of Israel, Rabbi Yitzhak Herzog, Rabbi Bentzion Uziel, as well as the Chazon Ish and Rabbi Eliezer Waldenberg

29. Rav Eliashiv and Rav Shlomo Zalman Auerbach

30. See Rav Shlomo Aviner: <http://www.ravaviner.com/2010/01/is-eilat-part-of-eretz-yisrael.html>. See also Rav Yosef Zevin in Techumin Vol 10 p24

(8) Much depends on the extent to which the posek is prepared to use the Chacham Tzvi's shitta as an influencing factor

42. כל מי שאין דעתו לחזור למקומו אף על פי שאשתו נשארה במקומו נקרא אין דעתו לחזור
שולחן ערוך הרב אורח חיים סימן תצו סעיף יא

Specific Cases of Safek and Modern Poskim

- A family which moves to Israel but retains some ties is chu'l. It is hoping to stay in Israel but is not sure if it will work out and may move back to chu'l: Rav Eliashiv³¹ - 1 day³². Rav Moshe Feinstein³³ and Rav Ovadia Yosef³⁴ - 2 days
- Someone who intends to spend a full year in Israel is regarded by some poskim as a full resident, despite their intention to return to chu'l afterwards.³⁵
- A single yeshiva or seminary student in Israel for 10 months, who intends to go back to chu'l but could choose to stay in Israel: Rav Moshe Feinstein³⁶ - 2 days if (s)he is dependant on parental finance and the parents want them to return to chu'l. 1 day if they are financially independent or supported by parents to stay in Israel; Rav Ovadia Yosef³⁷: 1 day unless there is no chance that they will stay in Israel. Rav Eliezer Melamed: 1 day whilst in Israel for the academic year, even if (s)he has no plans to make aliyah and is going back to visit parents in chu'l during the year studying in Israel.³⁸
- A yeshiva student who has been in Israel for some years and is not sure if he is staying: Chazon Ish - 1 day; Tchebiner Rav - 2 days.³⁹
- Someone who owns property in Israel and generally spends the 3 Regalim in Israel: Rav Shlomo Zalman Auerbach - 1 day⁴⁰. Rav Ovadia Yosef - 1 day⁴¹. Rav Bentzion Abba Shaul - 2 days.⁴²
- Someone who does not own property in Israel but always comes to Israel to stay in a hotel for the 3 Regalim. Rav Shlomo Zalman Auerbach - 1 day⁴³
- Someone who does not always come to Israel for the 3 regalim but lives part time in Israel and part time in chu'l. Rav Shlomo Zalman Auerbach: 2 days
- Someone who changed status in the middle of Yom Tov - eg the boat arrives in the middle of YT: Rav Yechiel M. Tukatchinski - 1 day; Rav Avraham Kahana-Shapira - 2 days⁴⁴; what if someone decides to make aliya in the middle of YT2?
- A ger who completes gerut in Israel: R' Betzalel Stern⁴⁵ - 1 day

31. Quoted in YTSK and by Rav Eli Mansour - see <http://www.dailyhalacha.com/Display.asp?ClipID=2118>

32. Due to the safek and concerns of Bal Tosif

33. Igrot Moshe O.C. 3:74. An older psak (Magen Avraham O.C. 496:7 and Pri Chadash O.C. 468) that a person moving to Israel with his family would always keep 1 day seems to be viewed by many modern poskim as based on an earlier reality, when travel back and forth from Israel was much harder.

34. Chazon Ovadia, Hilchot Yom Tov p30

35. See Aruch Hashulchan 496:5 and *Shu"t Avnei Nezer*, OC 424:27, based on a Mishna in *Bava Basra* 7b

36. Igrot Moshe O.C. 2:101

37. Chazon Ovadia p 130; *Yabia Omer* 6:40; *Yechaveh Daat* 1:26. This actually follows a much older 18C psak by the Chida (Chayim Sha'al 1:55)

38. Rav Melamed also records this as the psak of Rav Mordechai Eliyahu

39. See Teshuvot VeHanhagot of R' Moshe Sternbuch 2:330. See also Magen Avraham 468:12

40. Minchat Shlomo 1:19 (7), taking into account the opinion of the Chacham Tzvi

41. Chazon Ovadia p 152, quoted by Rav Eli Mansour - see <http://www.dailyhalacha.com/Display.asp?ClipDate=4/15/2011>

42. *Shu"t* vol. 3, p. 225

43. Quoted by Rabbi Mansour ibid

44. Both views are brought in Ha'ir Hakodesh Vehamikdash 3:19(12)

45. Betzel Hachocham 1:37

Rav Eliezer Melamed has a number of interesting psakim. He rules 1 day in all the following cases:-

- A visitor from chu'l who has spent a total of more than 365 days in Israel in his life.
- A visitor with firm plans to make aliyah in the future.
- A visitor with parents or children who live in Israel, even if the visitor does not plan to make aliyah.
- A visitor who owns property in Israel (to live in and not solely as an investment).
- An Israeli who now lives in chu'l permanently but is visiting Israel.

F] CAN A CHUTZNIK ASK AN ISRAELI TO DO MELACHA FOR HIM ON YT2

- Asking an Israeli in chu'l to do melacha on YT2 is absolutely prohibited.
- Asking an Israeli in Israel to do melacha on YT2 is debated. Rav Ovadia Yosef permits it⁴⁶. However, Rav Moshe Feinstein does not.⁴⁷
- Many poskim (eg Rav Melamed) are lenient in the event of pressing need or letzorech mitzvah or if the Israeli does it without being asked⁴⁸. Shemirat Shabbat Kehilchata⁴⁹ rules strictly.
- Many poskim permit asking an Israel to do something essentially permitted for the chutznik even if the Israeli will do it in a way that involved other melacha e.g. the chutznik can ask the Israeli to make him an egg even if the Israeli will light a match in the process.

G] YOM TOV SHENI FOR ISRAELIS IN CHU'L

43. בני א"י שבאו לח"ל ודעתו לחזור ... אין צריך לנהוג בזה כחומרי המקום שהלך לשם כיון שדעתו לחזור ומטעם זה צריכים הם להתפלל תפלת י"ח בלחש ביו"ט שני. וכן להניח תפילין בצנעא כיון שדעתו לחזור ונתנין עליהם חומרי המקום שיצאו משם ... אבל צריכים ללבוש מלבושי יו"ט מפני שהוא דבר של פרהסיא.

משנה ברורה סימן תצו ס"ק יג

44. ואפילו בצנעא דמלאכה א"א לעשות כ"כ בצנעא שלא יתוודע

משנה ברורה סימן תסח ס"ק יז

H] A HASHKAFIC PERSPECTIVE

45. In my previous column, I pointed out that this halakha expresses the virtues of Eretz Yisrael (Land of Israel), in which the kedusha (sanctity) of the chag can be absorbed in one day, as the Biblical commandment requires. In Chutz La-Aretz, however, the kedusha of the Chag is not revealed in one day, and in order to absorb it, two days must be observed. Both Rabbi Hai Gaon (Otzar HaGaonim, Yom Tov 4:2), and the Admor 'Tzemach Tzedek' (Derech Mitzvotecha 104:1), explained this similarly.

Rav Eliezer Melamed⁵⁰

46. Yalkut Yosef Kitzur Shulchan Aruch 496:27

47. Igrot Moshe 3:73

48. See Minchat Shlomo 1:19 who brings different perspectives on this

49. 2nd edition 31:33 but at the end of footnote 80* he brings that many are lenient on this question, taking into account the shitta of the Chacham Tzvi

50. <http://www.israelnationalnews.com/Articles/Article.aspx/12999#.UjIN2dLdfTo>